

Predlog učnega načrta

Gledališke in filmske delavnice

Umetniška gimnazija, smer gledališče in film

Druge oblike samostojnega in skupinskega dela (385 ur)

December 2016

Učni načrt

GLEDALIŠKE IN FILMSKE DELAVNICE

Umetniška gimnazija, smer gledališče in film

Sklop A: gledališke delavnice: obvezne delavnice (105 ur), izbirne delavnice (245 ur)

Sklop B: filmske delavnice: obvezne delavnice (105 ur), izbirne delavnice (35 ur)

Komisija:

Sklop A: gledališke delavnice

- doc. dr. Blaž Lukan, Univerza v Ljubljani, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo, predsednik
- Samanta Kobal, Gimnazija Nova Gorica, članica
- Rok Andres, Univerza v Novi Gorici, član
- Nejc Rožman Ivančič, Gimnazija Nova Gorica, član
- Barbara Žefran, Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana, članica
- Mojca Dimec, Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana, članica
- Petra Pikalo, Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana, članica
- mag. Igor Sviderski, Gimnazija Nova Gorica, član
- Natalija Arčon, Gimnazija Nova Gorica, članica
- Matjaž Predanič, Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana, član

Sklop B: filmske delavnice

- dr. Andrej Šprah, Slovenska kinoteka, predsednik
- Jure Černec, samozaposleni v kulturi, direktor fotografije, član
- Miha Hočevar, Nora PG, d.o.o., režiser, član
- Nina Ostan, Zavod RS za šolstvo, članica
- mag. Ana Čigon, Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana, članica
- Jaka Polutnik, Univerza v Mariboru, Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko, član
- Ludvik Rogan, Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer, član

Recenzenti:

izr. prof. **Tomaž Toporišič**, Univerza v Ljubljani, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo (za sklop gledaliških delavnic)

mag. **Barbara Krajnc Avdić**, Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana (za sklop gledaliških delavnic)

izr. prof. mag. **Simon Tanšek**, Univerza v Ljubljani, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo (za sklop filmskih delavnic)

mag. **Jože Dolmark**, Gimnazija Nova Gorica (za sklop filmskih delavnic)

KAZALO

1 OPREDELITEV PREDMETA

2 SPLOŠNI CILJI

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

6 MATERIALNI POGOJI ZA IZVEDBO POUKA

7 ZNANJA IZVAJALCEV

1 OPREDELITEV PREDMETA

Gledališke in filmske delavnice v umetniški gimnaziji gledališke in filmske smeri v povezavi s strokovnimi in splošnoizobraževalnimi predmeti podpirajo osnovne cilje splošnega gimnazijskega poučevanja in opredeljujejo ukvarjanje z umetnostjo v srednji šoli kot enem izmed osrednjih kurikularnih področij. Oblikujejo zavest o prepletenosti ter povezanosti gledaliških in vizualnih elementov znotraj performativnih umetnosti in pomenu avdiovizualnega zapisovanja v filmskem delu.

Delavnice so zasnovane tako, da nudijo dijakinjam in dijakom skozi uprizoritveno in filmsko snovanje širok vstop v različne umetniške izkušnje. Dijakinjam in dijakom s pomočjo takojšnjega vstopanja v različne uprizoritvene, govorne, vizualne, gibalne, glasbene in zvočne položaje ponujajo povečanje zmožnosti doživljanja na fizični, intelektualni in intuitivni ravni. V delavnici Igra in govor dijakinje in dijaki pridobivajo temeljne igralske izkušnje, spoznavajo odrski prostor in zakonitosti igranja ter gibanja v njem, razširjajo imaginativna, estetska in intelektualna obzorja, ozaveščajo estetsko doživljanje jezika skozi izkušnjo vsakdanjega in umetniškega govora. Delavnica fotografije in filma dijake in dijakinje vpelje v osnove vizualnega izražanja. Skozi praktično vadbo fotografskih in filmskih postopkov spoznajo in preizkusijo temeljne zakonitosti elementov avdiovizualnega zapisovanja in njihovo vlogo v celovitosti filmskega dela. V delavnici Zvok in glasba spoznavajo zakonitosti skupne igre v komorni zasedbi, rešujejo glasbene težave s pomočjo vživljanja v druge in medsebojnega usklajevanja, razvijajo smisel za skupinsko ustvarjanje glasbenih umetnin in nastopanje. Gibalna delavnica omogoča razumevanje in uporabo osnovnih pojmov anatomske postavitve telesa, zavedanje težnosti telesa, koordinacijo telesa in gibanja v prostoru. Impro delavnici pa spoznajo možnosti gledališkega improviziranja kot specifičnega načina scenskega snovanja.

Delavnice torej nudijo dijakinjam in dijakom aktivno, psihofizično, praktično preskušanje temeljnih orodij, postopkov uprizoritvenega (impro, gledališkega in govornega, gibalnega), filmskega, zvočnega, glasbenega, avdiovizualnega izražanja, pri tem razvijajo smisel za skupinsko ustvarjanje glasbenih, gledaliških, scenskih, plesnih, prostorskih, fotografskih ali filmskih stvaritev, povečujejo osebne zmožnosti doživljanja na fizični, intelektualni in intuitivni ravni. V prakticanju rabe sodobnih tehnologij odkrivajo določila vizualnega komuniciranja ter spoznajo razlike med posameznimi izraznimi

sredstvi in ustvarjalnimi načeli. Delavniški način dela omogoča in zahteva stalno zavzetost in osebno svobodo ter večja osebne zmožnosti doživljanja na fizični, čustveni in intelektualni ravni.

Delavnice so razdeljene v pet vsebinskih sklopov, izvajajo se kot samostojne delavnice, kjer dijakinja in dijaki aktivno vstopajo v posamezna polja igralskega in govornega, gibalnega, filmskega, vizualnega, zvočnega in improvizacijskega snovanja skladno s cilji, vsebinami in pričakovanimi rezultati posamezne delavnice. Do vsebinskih sklopov lahko pristopamo homogeno ali heterogeno. Homogeno, kjer s pomočjo sodelovalnega poučevanja sledimo tradiciji dramskega gledališča, ki predvideva hierarhijo organske enovitosti uprizoritvenih in avdiovizualnih elementov, ki so skladni s predhodno skupno dogovorjenimi cilji. In heterogeno, kjer se posamezni uprizoritveni in vizualni elementi iz vsebin delavnic razstavljajo, se razvijajo kot samostojne entitete in se na novo povezujejo.

2 SPLOŠNI CILJI

Dijakinje in dijaki v gledaliških in filmskih delavnicah:

- doživljajo aktivno umetniško izkušnjo s pomočjo gledaliških in filmskih vsebin;
- prek igranja/uprizorjanja razvijajo intuitivno in ekspresivno zmožnost izražanja;
- s sistematičnim preizkušanjem, opazovanjem in razčlenjevanjem razvijajo, utrjujejo in nadgrajujejo uprizoritvene zmožnosti;
- razvijajo in spodbujajo lastne ideje in ustvarjalnost skozi snovanje avdiovizualnih vsebin in se usposobijo za gledališko ali filmsko udejanjanje svojega pojmovnega sveta;
- se praktično seznanijo z veščinami in znanjem na področjih igre, govora, giba, plesa, glasbe, gledališke improvizacije, vizualnih vsebin ter fotografije in filma ter tako razvijajo in poglobljajo zmožnost umetniške imaginacije in estetskega doživljanja ter vrednotenja;
- se usposabljujejo za samostojno uporabo fotoaparata in kamere pa tudi za smotrno in ustvarjalno uporabo sodobnih tehnologij;
- pridobijo osnovna praktičnogledališka in dramaturška znanja, spoznajo odrsko logiko in se seznanijo s tehniko govora in igre;

- se seznanijo z osnovami giba in gibalne dejavnosti ter pridobijo sposobnost izražanja plesnih in gibalnih vsebin;
- spoznajo možnosti gledališkega improviziranja kot specifičnega načina snovanja;
- ob interpretaciji in praktičnem delu pridobijo uprizoritvene, ocenjevalne in reflektivne izkušnje ter prek njih razvijajo zmožnost vrednotenja učinkovitosti ustvarjenih dogodkov ali del in s tem oblikujejo stališča in vrednostne kriterije za razumevanje in presojanje umetnosti;
- razvijajo kritično presojo ter spodbujajo kritično mišljenje in zmožnost vrednotenja;
- poglobljajo in razširjajo glasbeno pismenost in so spodbujeni k skupinskemu muziciranju;
- se seznanjajo z učinkovitimi načini uprizarjanja vrstnikov, s specifikami filmskega, televizijskega, radijskega in spletnega sporočanja.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

Učni načrt navaja delitev znanj na *obvezna* in *izbirna znanja*.

Obvezna znanja so opredeljena kot znanja, potrebna za splošno izobrazbo, in so namenjena vsem dijakinjam in dijaku, zato jih mora učitelj obvezno obravnavati. *Izbirna znanja* opredeljujejo dodatna ali poglobljena znanja, ki jih učitelj obravnava glede na zmožnosti in interese dijakinje in dijaka ter glede na strokovne zahteve gimnazijskega programa. V poglavju Operativni cilji in vsebine so:

- obvezna znanja zapisana v pokončnem tisku,
- *izbirna znanja pa v poševnem tisku.*

Igra in govor

OPERATIVNI CILJI Dijakinje in dijaki:	VSEBINE
<ul style="list-style-type: none"> • spoznajo prednosti sodelovanja, povezovanja v skupino, razvijejo občutek za pomembnost (potrebnost) tretjega v skupini, naučijo se delovati znotraj skupine in posamezno; • prepoznavajo pomen namere ali intence v odnosu do drugega; 	IGRA Ustvarjalnost v skupini, skupinska dinamika

<ul style="list-style-type: none"> • soustvarjajo skupinsko dinamiko, delujejo konstruktivno, se trudijo za dober rezultat skupine; 	
<ul style="list-style-type: none"> • prepoznavajo osebne ovire za dober nastop; spoznavajo osebno igralsko orodje, ki jim pomaga premagovati tremo; • usvojijo princip aktiviranja petih čutil (vid, tip, sluh, vonj, okus), s katerimi vzpostavljajo odrsko prezenco; • ozaveščajo glasnost in lego svojega glasu med nastopom; • <i>z ustreznim upoštevanjem zakonitosti nastopa verodostojno odgovorijo na aktualna, resnična in neresnična vprašanja;</i> • <i>v prostoru znajo določiti ustrezno mesto za svoj nastop in ga zagovarjati;</i> • <i>znajo začeti in končati nastop;</i> 	<p>Osnove nastopa(nja) aktivacija čutil odrska prezenca ozaveščanje glasu zavedanje prostora</p>
<ul style="list-style-type: none"> • upoštevajo trenutno počutje kot izhodišče za svoj nastop; • izražajo se razumljivo in delujejo verjetno; • improvizirajo enostavne odrske situacije in se resnično odzivajo na imaginarne impulze; • spoznajo se z govornico svojega telesa (drža, gestikulacija, mimika, proksemika); • vadijo se v izbiri predmeta pozornosti in se (na)učijo tehnike osredotočanja (vodenje pozornosti, prenašanje pozornosti), določijo in uporabljajo kroge pozornosti (jaz, oder, avditorij); • vadijo se v rokovanju z navideznimi predmeti in vzpostavljanju navideznega prostora ter obnašanja v njem; • imajo skrben in spoštljiv odnos do igralskega partnerja, rekvizitov prostora in občinstva; • spoznavajo principe človeškega delovanja in doživljanja v različnih odnosih in situacijah; • učijo se prenašati besedilo v lik, prostor, govorno podobo, interpretacijo; • razumejo pomen izbire rekvizitov, kostuma, maske; • spoznavajo dramski/gledališki konflikt (iz nabora klasičnih besedil); • srečujejo se z interpretiranjem različnih besedil (uprizarjajo dialoge, kratke odlomke); 	<p>Osnovne zakonitosti igre in uprizarjanja izraz in verjetnost improvizacija govornica telesa in pozornost razvoj odnosa do partnerja in občinstva prenos besedila v igralsko podobo, prostor funkcija rekvizitov, kostuma in maske interpretacija različnih besedil</p>

<ul style="list-style-type: none"> • ustvarijo avtorski prizor z dramskim konfliktom, v katerem upoštevajo določene izbrane okoliščine, kriterij razumljivosti in verjetnosti in ga odigrajo; • lahko se preizkusijo v različnih vlogah, ne samo igralskih, tudi kot asistenti režije, tehniki, tonski ali lučni mojstri, rekviziterji, glasbeniki itd. 	nastop pred občinstvom
<ul style="list-style-type: none"> • spoznavajo tehniko diha in glasu; • spoznavajo pomen zvoka v govoru, izbire; zvrsti, čiste izgovarjave, odpravljajo govorne napake, razvade, mašila; • opazujejo in analizirajo slušne in vidne prvine govora; • pravorečno uredijo besedilo in ga pravilno govorijo: znajo uporabljati naglasna znamenja; • spoznavajo osnove stavčne fonetike; razumejo pomen logičnega poudarka; • razumejo in suvereno uporabljajo osnovne principe govora in sporazumevanja na odru; • postopoma in individualno razvijajo govorne improvizacije in prosto pripovedovanje; • učijo se obvladovati tremo in napake; • učijo se besedne in telesne komunikacije; • spoznavajo temeljne razlike pri govorni interpretaciji poezije, proze, dramskega monologa ali dialoga; • srečajo se z enostavnimi dramskimi besedili, jim določijo govorno podobo, jih uprizorijo; 	<p>GOVOR</p> <p>tehnika govora in glasu zvok in govor ter njune prvine pravorečje in fonetika govorne vaje obvladovanje treme</p> <p>komunikacija interpretacija umetnostnega in neumetnostnega besedila interpretacija dramskega dialoga, proze, poezije</p>
<ul style="list-style-type: none"> • govorno interpretirajo umetnostno besedilo, ki ga je dijak ustvaril sam; 	interpretacija avtorskega besedila
<ul style="list-style-type: none"> • ustvarjajo manj zahtevne uprizoritve: recital ali kolaž odlomkov, dialogov ali krajše gledališke uprizoritve. 	nastop pred občinstvom

Fotografija in film

<p>OPERATIVNI CILJI Dijaki in dijakinje:</p>	<p>VSEBINE</p>
--	-----------------------

<ul style="list-style-type: none"> • <i>spoznajo in izdelajo enostavno camera obscura;</i> • se seznanijo s fotografsko tehniko in tehnologijo: <ul style="list-style-type: none"> ○ analogna (različni formati), ○ digitalna (kompakt, dsrl, digitalni zapis – formati shranjevanja); ○ osnove dela v foto temnici - spoznajo in praktično usvojijo osnovna izrazna fotografska sredstva: zaslonka, čas, globinska ostrina, objektiv, format, svetloba, kompozicija; • se seznanijo z zvrstmi fotografije (portret, pejzaž, dokumentarna fotografija itd.); • izdelajo fotostrip; 	<p>FOTOGRAFIJA</p> <p>fotografske tehnike in tehnologije</p> <p>izrazna fotografska sredstva</p> <p>fotografske zvrsti</p>
<ul style="list-style-type: none"> • se spoznajo z delovanjem filmske/videokamere; • ozavešajo razlike med fotografskimi in filmskimi izraznimi sredstvi; • posnamejo različne filmske plane; • posnamejo gibanje v kadru z različnimi objektiv; • spoznavajo gibanje kamere (stanja kamere); • spoznavajo osnove filmske montaže; • uporabljajo programsko opremo za montažo; • <i>izdelajo krajši video (reportaža, preprost prizor, delovni postopek itd.) ali izdelajo krajši zaključen filmski izdelek (animacija, igrani/dokumentarni film, umetniški video, video za gledališče, plesni film itd.).</i> 	<p>FILM</p> <p>delo s kamero</p> <p>filmska izrazna sredstva</p> <p>filmska montaža</p>

Zvok in glasba

<p>OPERATIVNI CILJI</p> <p>Dijakinje in dijaki:</p>	<p>VSEBINE</p>
---	-----------------------

<ul style="list-style-type: none"> • poglobljajo in razširjajo znanja s področja osnov glasbene teorije, uporabe notnega zapisa in orientacije v njem; • spoznajo pomen osnovnih elementov glasbenega jezika; 	<p>Glasbeni jezik</p> <p>zvočni pojavi</p> <p>glasbena pismenost do vključno durovih in molovih lestvic ter akordov</p> <p>glasbene oznake</p> <ul style="list-style-type: none"> • glasbila, pevski glasovi in glasbene zasedbe
<ul style="list-style-type: none"> • pojejo in igrajo različne ljudske, klasične, popularne in džezovske skladbe ter skladbe iz filmov in muzikalov; • izvajajo skladbe za Orffov instrumentarij; • improvizirajo na različna glasbila; • <i>ustvarjajo in prirejajo lažje in zahtevnejše skladbe za različne komorne zasedbe;</i> • <i>sodelujejo pri ustvarjanju gledališke produkcije;</i> • razvijajo glasbeni spomin; • razvijajo interes za pevsko kulturo in jo vrednotijo. 	<p>Skupinsko muziciranje</p> <p>izvajanje enostavnih ritmičnih in melodičnih vaj</p> <p>izvajanje instrumentalnih, vokalnih in vokalno-instrumentalnih skladb</p> <p>ustvarjanje glasbe in improvizacija</p> <p>osnove vokalne tehnike</p>

Gib

<p>OPERATIVNI CILJI Dijakinje in dijaki:</p>	<p>VSEBINE</p>
---	-----------------------

<ul style="list-style-type: none"> • razumejo in uporabijo osnovne pojme anatomske postavitve telesa, zavedanje težnosti telesa, koordinacije telesa in gibanja v prostoru; • ozaveščajo gibanje v povezavi z dihanjem; • razumejo in uporabijo različne nivoje, smeri in vzorce gibanja, raziskujejo in razumejo različne dimenzije prostora; • razlikujejo med osebnim prostorom in prostorom zunaj ter prehajanje med obema; 	postavitev telesa in uporaba prostora
<ul style="list-style-type: none"> • razvijajo in izražajo lastne ritmične impulze; povezujejo gib, ples z zvokom, glasbo in tišino; • razumejo glasbeno strukturo (oblike) kot pomoč pri nastajanju individualnih ali skupinskih plesnih kompozicij; • spoznavajo različne glasbene dinamike in njihovega vpliva na različne kvalitete gibanja; • razvijajo lastno ustvarjalnost, dajejo pobude, sprejemajo odločitve; • improvizirajo na različne dane teme; 	elementi časa v plesu individualno in skupinsko ustvarjanje
<ul style="list-style-type: none"> • <i>izdelajo načrt dela in koncept praktičnega nastopa (v paru ali skupini);</i> • primerno uporabijo principe in elemente gibalne delavnice pri ustvarjanju plesnega materiala; • v ustvarjalnem procesu razvijajo sposobnost povezovanja in vključevanja v gibalno strukturo, znanja preostalih predmetov. 	interpretacija in nastop

Impro

CILJI Dijakinje in dijaki:	VSEBINE
---	----------------

<ul style="list-style-type: none"> • prepoznajo status v odnosih uprizorjenih likov; prepoznajo, v katerem statusu se dobro počutijo in katerega v vsakdanjem življenju najpogosteje zavzemajo; • se zavedajo dela v skupini in skupinske odgovornosti za uspeh; • znajo vzpostaviti visok in nizek status in ju v zamenjati; • <i>znajo uprizoriti impro discipline stop, govorilna ura, ekspertne igre (ekspert-ekspert, roke ekspert, ekspert džibriš in za gluhoneme);</i> 	osnove dela v skupini in statusi
<ul style="list-style-type: none"> • znajo zgraditi lik iz takojšnje, intuitivne spodbude, nato iz telesne; • uprizarjajo like s pomočjo živalskih lastnosti; • raziskujejo značilnosti prostora in spoznajo osnovne principe dela z navideznimi predmeti; • <i>znajo uprizoriti impro disciplino neznani predmet, tri minute, le kaj rabim?, žur, šizorandi – čustva (razcepljeni zmenek);</i> 	oblikovanja lika in prostor
<ul style="list-style-type: none"> • spoznavajo principe ustvarjanja monologa v liku in praktično raziskujejo njegove izrazne možnosti; • se preizkusijo v ustvarjanju kratkega <i>stand up</i> nastopa, kjer združijo spretnosti ustvarjanja monologa v liku in osebnega monologa; • <i>znajo uprizoriti impro disciplino roke, roke-ekspert, zgodovinski dogodek, trimono;</i> 	monolog
<ul style="list-style-type: none"> • raziskujejo različne žanre, njihove značilnosti in možnosti njihovega parodiranja; razumejo stične točke in razlike med gledališkimi, filmskimi in literarnimi žanri; • <i>znajo uprizoriti impro disciplino šizorandi – žanri, čajnik boks – žanri;</i> 	žanri/zvrsti/mediji: - gledališke zvrsti in žanri - filmski /plesni/glasbeni žanri
<ul style="list-style-type: none"> • raziskujejo specifične igranje prizorov v izmišljenem jeziku (z nejezikovnimi prvinami); • <i>znajo uprizoriti impro igro ekspert džibriš, ekspert za gluhoneme.</i> 	tvorjenje prizorov v izmišljenem jeziku (z nejezikovnimi prvinami)

4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Standardi znanja se delijo na standarde in **na minimalne standarde znanja** (zapisane s krepkim tiskom). Izhajajo iz operativnih ciljev ter izražajo obseg (kvantiteto) in globino (kakovost) znanja, opredeljenega v operativnih ciljih; v procesu pouka jih dijaki dosežajo na različnih taksonomskih ravneh znanja.

Standardi znanja se nanašajo na celotno obdobje, v katerem se izvaja predmet, in se zapišejo kot referenčne točke ob koncu izobraževanja. Učitelj mora standarde znanja prilagajati psihofizičnim sposobnostim dijakov. Standarde znanja za preverjanje in ocenjevanje znanja v času trajanja predmeta opredeli učitelj ob upoštevanju tukaj navedenih standardov.

Dijakinja/dijak:

- **obvlada in soustvarja principe skupinske dinamike;**
- **pozna in v praksi pokaže osnove nastopanja, osnovne zakonitosti igranja, uprizarjanja in govorne tehnike;**
- **zna govorno urediti tekst;**
- **samostojno uporablja fotografski aparat in pri tem uporablja fotografska izrazna sredstva;**
- **izdela fotostrip;**
- **samostojno uporablja kamero;**
- **izdela krajši filmski ali videoizdelek in pri tem uporabi filmska izrazna sredstva;**
- **pozna osnove glasbene teorije in jih uporabi pri skupinskem muziciranju;**
- **izkaže poznavanje osnov vokalne tehnike;**
- **se seznanj z osnovami giba, gibalne dejavnosti in možnostmi izražanja skozi gib;**
- **samostojno oblikuje in ustvari plesne fraze, solo, skupinski ples;**
- **obvlada osnovne pojme improvizacije in kompozicije;**
- **pozna pojem impro gledališče**
- **sodeluje v najmanj eni samostojno organizirani interni impro tekmi;**
- **usvoji pomen skupinskega duha, ustvari umišljen prostor v prostoru in času;**
- **tekst zna govorno naglasiti; govorno interpretirati umetnostno besedilo;**

- ustvari manj zahtevne uprizoritve: recital ali kolaž odlomkov, dialogov ali krajšo gledališko uprizoritev, scenski dogodek;
- preizkusi se v različnih vlogah, ne samo igralskih, tudi kot avtor, asistent režije, tehnik, tonski ali lučni mojster, rekviziter, glasbenik, fotograf, snemalec itd.;
- izdelava daljši in zahtevnejši filmski ali videoizdelek in pri tem uporabi filmska izrazna sredstva
- suvereno uporabi fotografska izrazna sredstva za izdelavo kompleksnega fotostripa
- z glasbenim muziciranjem sodeluje pri ustvarjanju gledališke uprizoritve;
- ustvari in prireja lažje in zahtevnejše skladbe za različne komorne zasedbe;
- uporabi in usvoji različne načine gibanja in uporabi gibalne elemente pri izvajanju in prikazu lastnih plesnih stvaritev;
- razvije in uporabi lasten gibalni izraz;
- ustvari lastno plesno-glasbeno kompozicijo ali plesni video;
- usvoji osnovne impro discipline in prakticira različne žanre;
- pozna različne načine povezovanja impro disciplin v krajšo predstavo.

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Gledališke in filmske delavnice se izvajajo v 1. in 2. letniku umetniške gimnazije gledališke in filmske smeri. Obsegajo pet sklopov, ki imajo različne obsege ur in so obvezni ali izbirni. Sklopa igra in govor ter fotografija in film sta v določenem obsegu ur obvezna za vse dijake, drugi sklopi so izbirni. Šola ponudi sklope in obseg delavnic v skladu z vizijo šole in možnostjo izvajanja delavnic glede na interese in potencialne dijakov, materialne ter kadrovske pogoje.

Preglednica: Obseg ur in obvezni ali izbirni status sklopov Gledališke in filmske delavnice

Delavnica – sklop	1. in 2. letnik
Gledališke in filmske delavnice	175 + 210 = 385
1. Igra in govor	140 (105 +35*)
2. Fotografija in film	140 (105 + 35*)

3. Zvok in glasba*	70* (35* + 35*)
4. Gib*	70* (35* + 35*)
5. Impro*	70* (35* + 35*)*

Sklopi in ure, označeni z *, so izbirnini.

Delavnice razvijajo znanja, veščine, principe za sodelovanje, pripravo in izvedbo gledališke uprizoritve in videofilmskega izdelka. Dijake usposabljaajo za delo v skupini, spodbujajo razvoj umetniških in analitičnih talentov, jim omogočajo izkušnjo nastopanja, obvladovanja telesa in gibalnih sposobnosti v prostoru, pravilne in jasne izgovarjave, obvladovanja treme in strukturiranja misli. Soočenje z umetniško prakso, delom na projektu, skupinsko dinamiko, gledališkimi in filmskimi praktiki, pa tudi z umetnostnimi besedili in strokovno literaturo jim omogoča širok humanistično-družboslovni spekter znanj. Praktično delo v delavnicah je tako usmerjeno ne samo v končni izdelek, temveč se (skupaj s teoretičnimi predmeti) vključuje v celostno izgradnjo kreativne in samostojne osebnosti.

Didaktična priporočila za posamične sklope

Igra in govor

Delavnica se izvaja v skupini enkrat tedensko po dve šolski uri skupaj (blokure) skozi vse šolsko leto, lahko pa se čas njenega izvajanja skrajša na eno polletje, s čimer se poveča število tedenskih ur in s tem tudi intenzivnost delavnice. Poteka deloma v obliki skupinskega, deloma individualnega dela. Zaporedja tematskih sklopov v učnem načrtu se med seboj prepletajo in nadgrajujejo, zato jih je treba usvajati postopoma oz. celostno. Učitelj skozi učni proces spremlja razvoj tako skupine kot posameznih dijakinj in dijakov. Učitelj/učiteljica avtonomno oblikuje učne ure; glede na zanimanje in rast skupine lahko zaporedje vsebin tudi spreminja. Metode in oblike poučevanja izbira v skladu z načeli in priporočili stroke, prav tako svobodno izbira besedila in teme za govorno in igralsko obdelavo. Diakinje in dijaki se učijo in poglobljajo znanje tudi ob srečevanju z aktualno uprizoritveno produkcijo z obiski vaj in predstav, ki vključujejo diskusijo in refleksijo o vsebinah, temah in postopkih. Pri ocenjevanju velja načelo individualne obravnave dijakinje ali dijaka, ki je procesno naravnano, kar pomeni, da se ocenjuje individualni napredek posameznega dijakinje ali dijaka.

Fotografija in film

Učitelj je pri izbiri metod, vizualnega gradiva in literature, s katerimi dosega cilje učnega sklopa, avtonomen. Njegova vloga je na začetku predvsem posredovanje osnovnih tehničnih informacij, postopoma pa lahko prehaja v odgovorno vlogo mentorja, ki dijake usmerja pri njihovem razvijanju osebnega vizualnega razmišljanja. Priporočljivo je, da se dijaki in dijakinje pri praktičnem izvajanju najprej spoznajo z osnovami fotografije in izdelavo fotostripa, zatem pa se posvetijo kratkemu filmu. Pri vsaki nalogi v učnem procesu je treba upoštevati posebnosti vsakega dijaka, njegovih intelektualnih potencialov, motiviranosti za samostojno delo, vendar z jasno načrtovanimi nalogami. Kontinuiteta dvigovanja težavnosti mora biti enakomerna. Nadarjenim in ambicioznejšim dijakom je smiselno postaviti višje umetniške zahteve.

Delavnica, ki obsega 105 ur, se zaključi s krajšim videoizdelkom. Ko delavnica obsega 140 ur, se zaključi z zahtevnejšim video- ali filmskim izdelkom, lahko tudi z dokumentarnim videozapisom produkcijskega dela sošolcev v okviru gledaliških, gibalnih in glasbenih delavnic. Dijaki in dijakinje se učijo in znanja poglobljajo tudi ob srečevanju z aktualno vizualno produkcijo in situ, z obiski razstav, ogledi filmov ali videodel. Sestavna dela obiska razstave ali avdiovizualnih del sta diskusija in refleksija po ogledu. Preverjanje in ocenjevanje znanja potekata ustno in praktično. Pri praktičnem preverjanju in ocenjevanju znanja preverjamo in ocenjujemo proces, pridobljene spretnosti in končni izdelek.

Zvok in glasba

Naloge, ki jih mora učitelj izpolniti s pomočjo tega učnega načrta, so: razvijanje ljubezni do glasbe, spodbujanje potrebe po muziciranju in lastni ustvarjalnosti. Zaradi majhnega števila ur delavnica omogoča vpogled le v osnove glasbenega opismenjevanja, ki jih bodo dijaki praktično uporabili pri skupinskem muziciranju. Izvajanje glasbenih vsebin je temelj, na katerem dijakinje in dijaki pridobivajo glasbene izkušnje in si ob tem razvijajo glasbeno mišljenje. Petje pesmi in krajših melodičnih vsebin je pomemben del učnega procesa, pri katerem dijaki sočasno zaznavajo različne izrazne prvine (besedno vsebino in kompleksne glasbene vsebine). Pri skupinskem muziciranju se skupine dijakov in dijakinj formirajo glede na predznanje. Priporočljivo je, da sodelujejo v različnih zasedbah, tako instrumentalnih kot vokalnih ali vokalno-instrumentalnih. Učna snov naj bo primerna njihovim tehničnim in muzikalnim zmožnostim. Učitelji naj ne posegajo po prezahtevnih

partiturah, to namreč dijakinje in dijake v skupinah v tehničnem pogledu tako obremeni, da jih odvrne od bistvenih ciljev: medsebojnega usklajevanja, podrejanja, izdelovanja skupnega izvedbenega koncepta. Za dobro delo v komornem sestavu je pomembno, da so dijakinje in dijaki po zmožnosti vsaj približno izenačeni. Pri skupinskem muziciranju jih nenehno navajamo na medsebojno poslušanje, na čim bolj enako artikuliranje in enotno fraziranje. Posebno skrb moramo nameniti intonaciji. Vsak mora biti na svojem glasbilu ali glasu natančen, intonacijo je treba uskladiti in spraviti na skupni imenovalec. Da to dosežemo, so nujne intonacijske vaje (skupno igranje lestvic, akordov itd.).

Delavnica naj se pri obsegu 70 ur izvaja enkrat tedensko po 2 uri hkrati. Oblike preverjanja in ocenjevanja, primerne za predmet, so ustno, pisno, igranje na inštrument oz. petje ter nastop. Pri igranju na inštrument oz. petju preverjamo in ocenjujemo celoten proces dela, tehnične spretnosti in izvedbo.

Gib

Delo je praktične narave in poteka kontinuirano. Priporoča se izvajanje pouka v dveh šolskih urah (blokure). Delo poteka v skupinah. Dijake in dijakinje spodbujamo in urimo v ohranjanju koncentracije, vztrajnosti, radovednosti in samodiscipline. Učenje in poučevanje pri gibalni delavnici bo uspešno, če bo celostno, dejavno, disciplinirano in ustvarjalno.

Naloge v učnem procesu je treba načrtovati, upoštevajoč posebnosti vsakega učenca, njegovih intelektualnih potencialov in motivacije za samostojno delo. Zaporedje in težavnostno stopnjo vsebin lahko učitelj prilagaja glede na zmožnosti in potrebe dijaka/dijakinje.

Impro

Delavnica se izvaja kontinuirano v 1. ali 2. letniku, lahko skozi celotno šolsko leto ali pa strnjeno v prvem ali drugem polletju po dve šolski uri tedensko. Izvaja se skupinsko, v gledališki dvorani ali dovolj velikem praznem prostoru z osnovnimi elementi. Delovanje v impro delavnici zahteva osebno zavzetost in stalno svobodo pri vstopanju v različne uprizoritvene položaje, čas je razdeljen tako, da mora imeti vsak posameznik ali posameznica možnost (in dolžnost) večkratnega aktivnega preskušanja uprizoritvenih izzivov in odrskih nalog. Posamezni sklop vedno predvideva najprej učenje, nato urjenje, preskušanje in ponavljanje ter iskanje novih rešitev. Končna ocena je skupek posameznih ocen, ki jih dijakinja/dijak dobi za skupinsko uprizorjanje impro tekem in za refleksije v

obliki dnevniških zapiskov. V dnevniške zapiske sodijo tudi zapisi o ogledu samostojnih, organiziranih ali abonmajskih uprizoritev.

Splošno o preverjanju in ocenjevanju znanja v delavnicah

Preverjanje in ocenjevanje znanja v gledaliških in filmskih delavnicah je vpeto v celotni proces načrtovanja in izvajanja delavnic. Temelji na kriterijskem vrednotenju; osnova so jasno in razumljivo oblikovani kriteriji uspešnosti za posamezna področja.

Pri preverjanju in ocenjevanju znanja učitelji upoštevajo naslednja priporočila:

- poučevanje, preverjanje in ocenjevanje so povezani in soodvisni;
- učitelj seznanja dijake z nameni pouka ter kriteriji uspešnosti za posamezne učne dosežke;
- učitelj zbira dokazila o znanju in veščinah dijakov, pri tem uporablja različne strategije in orodja;
- v procesih preverjanja učitelj nudi dijakom učinkovito povratno informacijo o napredovanju in doseganju kriterijev uspešnosti;
- učitelj uporablja povratne informacije dijakov za prilagajanje procesov pouka in načrtovanje nadaljnjih korakov v izvajanju delavnic;
- učitelj smiselno vključuje v procese preverjanja in ocenjevanja dijake, njihovo samooceno in oceno sošolcev (samovrednotenje in vrstniško vrednotenje) in to upošteva tudi pri oblikovanju končne ocene;
- učitelj uporablja tradicionalne (pisno, ustno vrednotenje, nastop) in sodobnejše oblike in načine vrednotenja znanja in veščin (mapa dosežkov, projektne naloge, poročila o dogodkih, predstavitev, izdelki dijakov, video posnetki, debate, diskusije, okrogle mize itd.);
- procesi preverjanja in ocenjevanja naj bodo usmerjeni k razvijanju znanja, veščin in sposobnosti dijakov za sodelovanje in soustvarjanje celostnih umetniških uprizoritev in izdelkov.

Končna ocena pri predmetu gledališke in filmske delavnice je sinteza več ocen iz posameznih sklopov delavnic in jo skupaj, z usklajevanjem, določijo učitelji, izvajalci delavnic.

6 MATERIALNI POGOJI ZA IZVEDBO POUKA

Igra in govor

Primeren prostor je gledališka učilnica ali gledališka dvorana z odrom in možnostjo prezračevanja. Število stolov naj bo usklajeno s številom dijakinj in dijakov. Pouk govora in igre se lahko izvaja v večji učilnici, kjer je mogoče umakniti klopi.

Fotografija in film

Minimalni materialni pogoji za izvajanje pouka vključujejo digitalne fotoaparate (5 naprav), digitalne kamere (5 naprav), računalniško učilnico s projektorjem in programi za montažo (1 montažni komplet na dva/-e dijaka/-inji) in studio oz. provizorično urejeno učilnico, primerno za vaje iz snemanja.

Zvok in glasba

Pouk poteka v velikem, zračnem in zvočno izoliranem prostoru. V učilnici morajo biti tudi klavir ali pianino ali električni klavir, kitara, Orffova glasbila, metronom, stojala za note, glasbena literatura, računalnik z ustrezno programsko opremo. Priporočena neobvezna oprema: električna kitara, bas kitara, sintetizator zvoka, osnovna baterija bobnov s činelami, ojačevalca za električno kitaro in bas kitaro, pevsko ozvočenje, različna manjša tolkala (membranofoni in idiofoni).

Gib

Za izvedbo pouka potrebujemo opremljeno, primerno ogrevano plesno dvorano s sanitarijami in garderobami, minimalne velikosti 12×15 m, plesna tla, prekrita s parketom ali plesnim podom, ozvočenje, 2 CD-predvajalnika z MP3-priključkom, videoprojektor, DVD- in VHS-predvajalnik, prenosno računalniško opremo, 30 blazin za vadbo.

Impro

Gledališka dvorana ali prazen prostor z osnovnimi scenskimi elementi (luč, stoli, mize).

7 ZNANJA IZVAJALCEV

Gledališke in filmske delavnice

Predmet	Izvajalec	Znanje izvajalcev s področja
igra in govor	učitelj	- visokošolskega izobraževanja dramaturgije, dramske igre, umetniške besede, gledališke režije ali radijske režije

fotografija in film	učitelj	- visokošolskega izobraževanja medijskih komunikacij, filmske režije, televizijske režije, fotografije, videa, novih medijev, snemanja, montaže, scenaristike, produkcije ali filmskih in televizijskih študij
zvok in glasba	učitelj	- visokošolskega izobraževanja glasbene pedagogike, muzikologije, kompozicije glasbe in glasbene teorije, sakralne glasbe, kateregakoli instrumenta ali petja
gib	učitelj	- visokošolskega izobraževanja plesa - srednješolskega ali višješolskega izobraževanja plesa po določilih 93. člena ZOFVI
	korepetitor	- visokošolskega izobraževanja klavirja, tolkal, glasbene pedagogike, kompozicije in glasben teorije ali dirigiranja
impro	učitelj	- s katerega morajo imeti znanja učitelji v izobraževalnih programih gimnazije in poznavanje uprizoritvene umetnosti po določilih 93. člena ZOFVI